

Крістіна ДЕРЕВ'ЯНКО,
викладач кафедри
адміністративного права і процесу
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
Сергій БАДЛО,
здобувач вищої освіти
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ НАСЛІДКИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Домашнє насильство є однією з найгостріших соціальних проблем сучасної України. Це явище завдає непоправної шкоди не лише жертвам, але й суспільству загалом. Ґрунтовне дослідження економічних та соціальних наслідків домашнього насильства передбачає такі завдання: розкриття визначення та поширеності домашнього насильства в Україні, опис різних типів домашнього насильства (фізичного, емоційного, сексуального, економічного), аналіз економічних наслідків домашнього насильства для жертв, їхніх сімей та суспільства загалом, дослідження соціальних наслідків домашнього насильства, включаючи вплив на психічне та емоційне здоров'я жертв, їхні стосунки з близькими, а також на дітей, які стають свідками або жертвами насильства. Також визначаються шляхи подолання проблеми домашнього насильства, включно з профілактикою, допомогою жертвам та притягненням кривдників до відповідальності, і підкреслюється важливість підвищення обізнаності про проблему та формування нетерпимого ставлення до будь-яких форм насильства в українському суспільстві. Методи дослідження охоплюють аналіз наукової літератури та статистичних даних, вивчення звітів міжнародних та українських організацій, що займаються питаннями запобігання домашньому насильству, аналіз законодавства України щодо запобігання домашньому насильству та ознайомлення з кращим світовим досвідом у цій сфері. Очікувані результати включають всебічне та ґрунтовне дослідження економічних та соціальних наслідків домашнього насильства в Україні, розробку практичних рекомендацій щодо запобігання домашньому насильству та допомоги жертвам, а також підвищення обізнаності про проблему домашнього насильства в українському суспільстві.

Фізичні травми, отримані жертвами внаслідок насильства, можуть призвести до тимчасової або тривалої непрацездатності таких осіб. Жертвам може знадобитися час на лікування та реабілітацію, що спричиняє втрату заробітної плати та зниження продуктивності. У деяких випадках травми можуть призвести до інвалідності, що робить неможливим повернення до колишньої роботи. Жертви домашнього насильства можуть жити в

постійному страху перед кривдником, що негативно впливає на їхню концентрацію та працездатність. Вони бояться йти на роботу, адже кривдник може знайти їх там. Страх може призвести до розвитку тривоги та депресії, які також можуть негативно впливають на працездатність. Жертви домашнього насильства часто відчують емоційний біль, гнів, сором та інші негативні емоції. Внаслідок таких емоцій знижується мотивація, втрачається інтерес до роботи та знижується продуктивність. У деяких випадках емоційний стан призводить до виснаження та повної втрати працездатності. Жертвам домашнього насильства часто складно балансувати між роботою та особистим життям, адже їм часто потрібно доглядати за дітьми, вирішувати юридичні питання або відвідувати психолога. Вони можуть відчувати себе самотніми та ізольованими, що негативно впливає на їхню самооцінку та працездатність. У деяких випадках жертви домашнього насильства змушені міняти місце роботи або жити далеко від роботи, що додає труднощів. Домашнє насильство негативно впливає не лише на самих жертв, але й на їхніх роботодавців. Жертви можуть частіше брати лікарняні, бути неуважними та недисциплінованими, що призводить до зниження продуктивності та збитків для компанії. Роботодавці несуть додаткові витрати на медичне страхування та інші соціальні програми для жертв домашнього насильства.

Вартість лікування травм, отриманих внаслідок домашнього насильства, може варіюватися залежно від тяжкості травми, типу лікування та країни проживання. Додаткові витрати включають транспортні витрати, поїздки до лікарні та інших медичних закладів, витрати на догляд за дітьми, якщо жертва не може доглядати за дітьми через травми, витрати на юридичну допомогу, якщо жертва вирішила звернутися до суду. Фінансові витрати на лікування можуть мати наслідком те, що жертви не зможуть оплачувати інші необхідні витрати, такі як оренда житла, їжа, одяг. Це призводить до боргів та фінансової нестабільності. Жертви можуть відчувати себе безпорадними та залежними від кривдника. Домашнє насильство спричиняє зростання навантаження на систему охорони здоров'я. Це може призвести до дефіциту ресурсів та збільшення витрат на медичні послуги.

Зниження рівня освіти та кваліфікації жертв домашнього насильства через неможливість здобувати знання та набувати навичок може призвести до зниження їхнього потенціалу та можливостей на ринку праці. Жертвам часто доводиться піклуватися про дітей, доглядати за хворими родичами або довго працювати, щоб забезпечити себе та свою сім'ю. Це може їм заважати відвідувати заняття, виконувати домашні завдання та готуватися до іспитів. Жертви домашнього насильства стикаються і з психологічними проблемами. Вони часто відчують тривогу, депресію, посттравматичний стресовий розлад, що негативно впливає на їхню концентрацію, пам'ять та здатність до навчання; втрачають віру в себе та свої можливості. Через це вони не бажають продовжувати навчання або прагнути до кращої роботи. Жертви домашнього насильства з низьким рівнем освіти та кваліфікації часто мають

низькооплачувані роботи, вони частіше потребують допомоги від держави, у них менше можливостей для кар'єрного зростання та розвитку. Крім того, жертви домашнього насильства часто змушені кидати роботу через травми, страх або емоційний стан або працювати неповний робочий день, брати відпустки з роботи, щоб доглядати за дітьми, вирішувати юридичні питання або відвідувати психолога. Жертви домашнього насильства можуть бути неуважними та недисциплінованими на роботі через стрес та тривогу, стикатися з дискримінацією з боку роботодавців або колег.

Домашнє насильство може суттєво підвищити ризик вживання психоактивних речовин та формування залежностей у жертв, що матиме серйозні наслідки для їхнього фізичного та психічного здоров'я, а також для їхніх стосунків з близькими. Жертви домашнього насильства частіше вживають психоактивні речовини для втечі від болю, оскільки вони часто відчують фізичний та емоційний біль, який може бути нестерпним. Вживання психоактивних речовин може допомогти їм тимчасово забути про біль та відчути себе краще. Жертви також можуть вдаватися до самолікування, оскільки часто страждають від таких психічних розладів, як тривога, депресія, посттравматичний стресовий розлад, і вживати психоактивні речовини, щоб впоратися з симптомами цих розладів. Вони можуть використовувати психоактивні речовини для полегшення соціальної ізоляції, оскільки часто відчують себе ізольованими та самотніми, а вживання таких речовин допомагає їм відчути себе більш соціально активними та прийнятими; або щоб заглушити сильні негативні емоції, такі як гнів, сором, вина. Вживання психоактивних речовин призводить до погіршення фізичного та психічного здоров'я, включаючи серйозні проблеми, такі як залежність, ураження печінки, серця, мозку, а також до загострення психічних розладів. Це може спричинити проблеми у стосунках з близькими, оскільки вживання психоактивних речовин робить людину дратівливою, агресивною, непередбачуваною. Фінансові проблеми також можуть виникнути через значні витрати на вживання психоактивних речовин. Крім того, вживання психоактивних речовин може збільшити ризик кримінальної поведінки, оскільки це робить людину більш схильною до ризику, агресивною та імпульсивною.

Діти, які стають свідками або жертвами домашнього насильства, зазнають значного негативного впливу на своє фізичне, емоційне та психічне здоров'я. Наслідки для розвитку дитини включають проблеми з навчанням, оскільки діти, які живуть в умовах домашнього насильства, частіше мають проблеми з концентрацією уваги, пам'яттю, навчанням та досягненням успіхів у школі. Вони також стикаються з поведінковими проблемами, часто бувають агресивними, тривожними, депресивними, мають низьку самооцінку, їм складно дотримуватися правил та норм поведінки. Діти, які стають свідками або жертвами домашнього насильства, частіше страждають від посттравматичного стресового розладу, тривоги, депресії, а також мають

ризик розвитку інших психічних розладів у дорослому віці. Вони також частіше страждають від проблем зі сном, їжею, головних болів, болів у животі, мають ризик розвитку хронічних захворювань у дорослому віці. Діти, які живуть в умовах домашнього насильства, частіше мають проблеми у стосунках з однолітками, друзями, членами сім'ї, їм складно довіряти людям. Вони також мають ризики:

- стати жертвою або кривдником у випадках булінгу;
- раннього початку сексуального життя;
- вживання психоактивних речовин.

Важливо зазначити, що не всі діти, які стають свідками або жертвами домашнього насильства, мають перераховані вище проблеми. Деякі з них можуть бути більш стійкими до негативного впливу насильства, ніж інші.

Підбиваючи підсумки, зазначимо, що домашнє насильство – серйозна проблема, яка потребує комплексного підходу. Це включає підвищення обізнаності, зміну соціальних норм, підтримку здорових стосунків, забезпечення безпеки жертв, психологічну, економічну допомогу, притягнення кривдників до відповідальності шляхом суворого застосування законів, підтримку правоохоронних органів та розвиток спеціалізованих судів. Це лише короткий огляд. Домашнє насильство має руйнівні економічні та соціальні наслідки як для жертв, так і для суспільства в цілому. Жертви домашнього насильства часто стикаються з серйозними фінансовими проблемами, втратою роботи, зниженням доходів, а також проблемами зі здоров'ям, психологічними травмами та проблемами у стосунках. Це може призвести до залежності від соціальної допомоги, бідності, бездомності та інших негативних наслідків. Домашнє насильство також має негативний вплив на дітей, які стають свідками або жертвами цього негативного явища, що може призвести до проблем із навчанням, поведінкою та психічним здоров'ям у дітей. Витрати на подолання наслідків домашнього насильства для суспільства значні і включають витрати на медичне обслуговування, правоохоронну діяльність, соціальну допомогу. Комплексний підхід включає профілактику, допомогу жертвам та притягнення кривдників до відповідальності. Важливо підвищувати обізнаність про проблему, змінювати соціальні норми, підтримувати здорові стосунки, забезпечувати безпеку жертвам та надавати їм психологічну та економічну допомогу, а також притягати кривдників до відповідальності. Тільки спільними зусиллями можна зробити суспільство вільним від домашнього насильства та його руйнівних наслідків.